

presse, der ved højtidelige lejligheder hylides som forudsætningen for og formidleren af de demokratiske processer i samfundet.

Hvorledes pressens funktioner tager sig ud i en sådan samfundsmæssig sammenhæng, fortæller Niels Thomsens disputats i al uhøjtidelighed mere om end samtlige de grundlovstaler om dette emne, der har været holdt i den periode, han undersøger. Også derfor må vi have den populæruddage, der – rigtigt tilrettelagt – bør kunne blive en bestseller inden for den samfundsvidenskabelige litteratur.

Det forpligter nu engang til videre publicering at skrive en disputats så vedkommende, at man ønsker flest mulig delagtiggjort i den.

Det forpligter især, når man på en så givtig måde evner at forbinde kvantitative og kvalitative analyser. For blot få år siden var værket sandsynligvis blevet stemplet som »umoderne«. Det var i det tidsrum, hvor mange samfundsforskere endnu troede på de kvantitative analysers ubegrænsede udsagnskraft. Nu har vi levet med dem i så mange år og i – kvantitativt – så rigt et mål, at stedse flere erkender deres begrænsninger.

Så meget mere spændende er det at se Niels Thomsen forbinde dem med de »gammeldags« kvalitative analyser og på den måde få noget nyt og spændende frem for både historien og de øvrige samfundsvidenskaber. Derved er han med til ikke blot at vise nye veje for presseforskningen, men også med til på markant måde at gengive historien dens – til tider stærkt forsømte – plads inden for samfundsvidenskaberne. Netop ved også at bruge de »gammeldags« metoder er disputatsen blevet en meget moderne bog.

Forskningsmæssigt er afhandlingens største fortjeneste utvivlsomt, at den anvender så vidt forskellige metoder, hentet fra ellers klart adskilte grene inden for samfundsvidenskaberne, og analytisk kombinerer dem på en måde, der øger kildematerialets udsagnskraft ganske betydeligt.

Ikke mindst i kraft heraf er disputatsen blevet en bedrift – både kvantitativt og kvalitativt.

Erik Lund

M. Amtrup (red.): *Et hundredårs minde*. Det krigsvidenskabelige Selskab 1871–1971. (København, 1971). 227 sider.

Selskabet har udsendt skrifter i anledning af 25, 50 og 75 års jubilæerne. Situationen omkring selskabets start har været udførligt omtalt i 25 års jubilæumsskriftet, men kunne nok i betragtning af den vigtige rolle selskabet spillede i forsvarssagen i 1880-erne have været taget op til grundig og moderne behandling. I den foreliggende bog har man kun skitsemæssigt gengivet selskabets 100-årige historie. I stedet har man valgt i antologi-form at give en oversigt over den krigsvidenskabelige udvikling især inden for det sidste halve århundrede. Ud over den nuværende formand for selskabet, oberst M. Amtrups indledende afsnit om selskabets historie (20 s.) indeholder bogen følgende afsnit: Den taktiske og operative udvikling i krigen til lands (44 s.) af major O. H. R. Jensen; Taktisk udvikling til søs i de sidste 50 år (49 s.) af kontreadmiral H.–H. Wesche; Udviklingen inden for den taktiske luftkrigsførelse (39 s.) af oberstløjtnant V. K. H. Eggers samt Den øver-

ste krigsledelse (61 s.) af oberstløjtnant K. V. Nielsen. Til sammen giver disse afhandlinger en nyttig indføring for den, der hurtigt vil orientere sig i disse emner og vil utvivlsomt være til gavn for mange historikere. Fyldige fortegnelser over litteratur de omhandlede emner vedrørende forøger værdien af de fleste af afsnittene. Militær-fagligt har det glimrende afsnit om den taktiske og operative udvikling til lands nok størst interesse, men af direkte interesse for historikere, der arbejder med decision making-problematikken, er afsnittet om den øverste krigsledelse. Dette indeholder en analyse af, hvorledes man i de sidste par århundreder og især i vort eget har løst de stabsmæssige og ledelsesmæssige problemer på højeste plan for de militære styrker under krig ud fra den forudsætning, at disse er et politisk instrument og som sådan underordnet politikken.

Hans Chr. Bjerg

Huno von Holstein: *Af livet rigt benådet*. Erindringer. (Lindhardt og Ringhof, 1972). 166 s.

Huno v. Holstein er født 1897; hans far var på samme tid embedsmand i København og godsejer. Selv voksede Huno v. Holstein op i København med lange ferier dels på godset Anneberg, dels hos moderens norske familie. Han blev student 1915, cand. jur. 1923 og var derefter dommerfuldmægtig i Århus og sidenhen dommer først i Sakskøbing siden i Silkeborg.

Erindringerne er ført op til 1923. Det vil aldrig blive et centralt kildeværk på grund af betydningsfulde personer eller dramatiske begivenhe-

der; men det er alligevel en bog, som historikere, der dyrker periodens historie, bør kende. Navnlig to temaer er vel belyste: godsejerliv og de velbjergede studenter, der levede livet let (dog ikke uden indhold) og uden forestillinger om egentlige studier, og ret beset er der ikke mange erindringer fra den type akademikere. Godsejermiljøet kendes måske bedre, men alligevel fremtræder det her særlig levende og facetteret. Tidsbilledet af det glade København og af borgerskabet op mod og under 1. verdenskrig er imidlertid skildret særlig vellykket. Et kapitel om »Det unge Danmark« giver ikke meget, som ikke er kendt. Til det hele skal føjes, at bogen er særdeles velskrevet.

Vagn Dybdahl

Svend Thorsen: *De danske ministerier 1901-1929. Et hundrede politisk-historiske biografier*. (Nyt Nordisk Forlag, 1972). 488 s.

Det statelige værks første bind – dækkende tiden 1848-1901 – kom i 1967. Inden sin død fik redaktør Svend Thorsen ført skildringen op til 1929; det følgende planlagte bind vil nu blive skrevet af en anden.

I anlæg er bogen ganske en pendant til bind 1 (se Historie VIII, 261). Dengang blev der i omtalen givet udtryk for, at det nu foreliggende bind i en vis udstrækning ville blive en kilde på grund af Thorsens personlige bekendtskab med adskillige af personerne. Denne forventning er ikke slået til; der er næppe noget væsentligt nyt hverken i konkrete oplysninger, vurdering eller problemstilling. Derimod synes associationerne at tage overhånd (udenrigsminister Carl Moltkes yngre halvbrøder var